

Oorsprong van Poetins invasie van Oekraïne ligt in Georgië

Posted on 9 maart 2022 by Wim Groot

Voor de oorsprong van de Russische invasie moeten we bijna twintig jaar terug in de tijd. In 2003 maakte de rozenrevolutie een einde aan het post-Sovjet bewind van Edoeard Shevardnadze in Georgië en werd, na democratische verkiezingen, Micheil Saakasjvili daar tot president gekozen.

Een jaar later werden er in Oekraïne presidentsverkiezingen gehouden. Deze gingen tussen Viktor Joesjtsjenko en Viktor Janoekovytsj. Joesjtsjenko was een hervormingsgezinde kandidaat uit het westen van Oekraïne die als directeur van de centrale bank na het ineenstorten van de Sovjet Unie met succes de nieuwe munt, de grivna, had geïntroduceerd. Joesjtsjenko voerde een campagne waarbij lidmaatschap van de EU een belangrijk thema was.

Zijn tegenstrever Janoekovytsj was Russisch-sprekend, kwam uit het oosten waar hij gouverneur van Donetsk was geweest. Tijdens de verkiezingen was hij minister-president van Oekraïne. Janoekovytsj had in de jaren tachtig tweemaal voor geweldsmisdrijven in de gevangenis gezeten en werd algemeen gezien als een stroman van de oligarch Rinat

Akhmetov. Tijdens de verkiezingscampagne werd Joesjtsjenko door Janoekovytsj afgeschilderd als een Oekraïens sprekende 'fascist'.

Na de verkiezingen werd Janoekovytsj door de centrale kiescommissie aangewezen als winnaar. De uitslag werd door Joesjtsjenko aangevochten bij het Oekraïense hooggerechtshof. Geïnspireerd door de rozenrevolutie in Georgië gingen tienduizenden Joesjtsjenko aanhangers in Kiev de straat op om te betogen dat de verkiezingen gestolen waren. Ze droegen daarbij oranje herkenningstekens, de campagnekleur van Joesjtsjenko.

Janoekovytsj reageerde op deze oranjerevolutie door in Loehansk een congres van afgevaardigden van oostelijke en zuidelijke regio's te organiseren. Tijdens deze bijeenkomst riep de gouverneur van Kharkiv (Charkov) dat zijn stad altijd zijn eigen regering zou hebben.

2005 Joesjtsjenko president

Onder druk van de aanhoudende demonstraties en protesten werden zowel de kieswet als de grondwet aangepast. Hierdoor kwamen er meer garanties voor eerlijke verkiezingen. Tegelijkertijd werd de macht van de president ingeperkt en kregen de regio's meer zeggenschap. De laatste twee hervormingen werden doorgevoerd op aandringen van de Russische president Poetin. Ook zorgde de oranjerevolutie ervoor dat de presidentsverkiezingen ongeldig werden verklaard en er een maand nadat Janoekovytsj tot winnaar werd uitgeroepen nieuwe verkiezingen werden gehouden. Deze werden door Joesjtsjenko overtuigend gewonnen. Daarop koos Janoekovytsj eieren voor zijn geld en trad terug als minister-president.

President Poetin beschouwde de oranjerevolutie en de nieuwe verkiezingen vooral als een coup van het westen om zijn kandidaat Janoekovytsj buitenspel te zetten.

2010 De revanche van Janoekovytsj

Joesjtsjenko's presidentschap was geen groot succes. Dit kwam voor een belangrijk deel doordat de inperking van de presidentiële macht in de nieuwe grondwet leidde tot aanhoudende conflicten met de minister-president. Dat was eerst Yulia Timosjenko, later Joesjtsjenko's eerdere rivaal, Janoekovytsj. In 2010 kreeg Poetin alsnog zijn zin en werd Janoekovytsj verkozen tot president, nadat deze Timosjenko had verslagen.

Janoekovytsj liet zich door Poetin inspireren en omringde zich met vertrouwelingen uit het

oosten van Oekraïne. Hij veranderde het land, net als Rusland, in een autoritaire kleptocratie en verduisterde tijdens zijn presidentschap naar schatting honderd miljard dollar. Oppositieleider Yulia Timosjenko werd beschuldigd van machtsmisbruik en in een politiek proces tot zeven jaar gevangenisstraf veroordeeld. Janoekovytsj zorgde er ook voor dat de grondwet van 2004 werd ingetrokken en de macht van de president werd vergroot.

Janoekovytsj was evenwel niet erg populair, vooral niet in Kiev waar de drukke wegen in het centrum twee keer per dag werden afgezet om Janoekovytsj' autocolonne vrije doortocht te geven van en naar huis. Later huurde Janoekovytsj voor een miljoen dollar per jaar een helikopter om hem naar zijn presidentiële werkpaleis te brengen.

2013: Maidan

De hoop en verwachting die in 2004 door de oranjerevolutie waren gewekt sloegen langzamerhand om in frustratie en ontevredenheid onder de bevolking. Het keerpunt kwam toen de regering Janoekovytsj eind 2013 plotseling aankondigde af te zien van het sluiten van een associatieverdrag met de EU. Dit besluit werd waarschijnlijk genomen onder druk van Poetin.

Lidmaatschap van de EU werd door veel jonge Oekraïners gezien als de weg naar een beter leven zonder corruptie. Dat werd nu in één klap door deze aankondiging de grond in geboord. Nog diezelfde avond waren de eerste protestdemonstraties op het Maidanplein in Kiev. De teleurstelling van de oranjerevolutie in 2004 sterkte de demonstranten in de gedachten dat nu echt met de kleptocratie afgerekend moest worden.

Janoekovytsj dacht dat de Oekraïense bevolking zou inzien dat goedkoop Russisch gas een betere deal was dan een stabilisatiefonds van de EU. Hij schatte zijn bevolking verkeerd in. Toen de protesten aanhielden zette hij de 'Berkut' oproerpolitie in. Het bloedbad dat zij veroorzaakten versterkte het verzet alleen maar meer.

2014: eerste invasie van Poetin in Oekraïne

Twee maanden na de aankondiging dat het associatieverdrag met de EU zou worden geschrapt, onthief het parlement Janoekovytsj van zijn functie. Janoekovytsj vluchtte eerst naar Kharkiv en daarna naar de Krim en dook vervolgens op in Rusland. Binnen een week verklaarde het parlement van de Krim zichzelf onafhankelijk van Oekraïne.

Poetin besloot te doen wat hij eerder met succes in Georgië had gedaan. Daar had Rusland

in 2008 Zuid-Ossetië en Abchazië bezet en als onafhankelijke staatjes erkend nadat president Saakasjvili in de ogen van Poetin een te pro-westerse koers ging varen. Door Georgië zo te destabiliseren moest Saakasjvili het veld ruimen. Hij werd vervangen door een meer aan Rusland getrouwe president. Europa en de VS protesteerden wel tegen deze Russische agressie en trachten te bemiddelen, maar lieten Rusland verder onbestraft.

Op 1 maart 2014 stemde de Federatieraad van Rusland unaniem in met het besluit om Russische troepen in Oekraïne in te zetten. De Russische invasie van 2014 verliep niet geheel volgens plan. Ze slaagden er wel in om de Krim in handen te krijgen, maar niet de hele Donbas. Slechts een klein deel van de provincies Loehansk en Donetsk werden bezet. Ook de pogingen om de stad Kharkiv en de havensteden Marioepol en Odessa te veroveren mislukten.

Net als met de invasie van Georgië protesteerde het westen wel, maar deed verder niets. De sancties die werden opgelegd hadden weinig effect. Dat sterkte Poetin in zijn overtuiging dat hij in zijn eigen achtertuin de vrije hand had.

Door Poetin werd Oekraïne meer eenheid

Sinds de oorlog van 2014 is Oekraïne sterk veranderd. De oorlog versterkte het nationale gevoel en de saamhorigheid onder de bevolking. Steeds meer mensen gingen Oekraïens spreken en er werd steeds minder Russisch gesproken. De afkeer van Rusland nam toe door de voortdurende strijd en het grote aantal slachtoffers in het oosten van het land.

Het leger werd gereorganiseerd en gemoderniseerd. Veel mannen melden zich aan voor het leger. Burgers vluchtten uit de oorlogsgebieden naar het westen van Oekraïne. Diegenen die bleven raakten in diepe armoede. Oekraïners zagen dat ze van Rusland weinig goeds te verwachten hadden.

In het vrije deel van Oekraïne ging het sinds 2018 economisch steeds beter. De corruptie werd langzamerhand aangepakt en enkele noodzakelijke hervormingen doorgevoerd. Poetin zag Oekraïne steeds verder uit zijn handen glippen. Ergens tijdens de Corona lockdown moet hij tot de conclusie zijn gekomen dat alleen een grootscheepse invasie het tij nog kon keren.

Wynia's Week zorgt iedere woensdag en zaterdag voor nuchtere berichtgeving over actuele onderwerpen. Steunt u Wynia's Week? Dat kan **HIER**
<https://www.wyniasweek.nl/doneren/> Hartelijk dank!